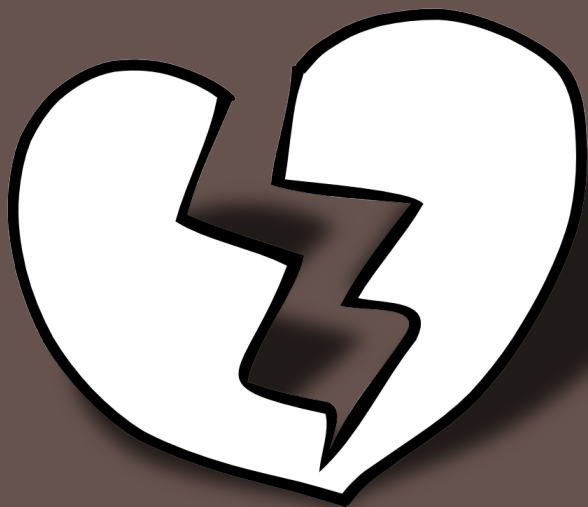

Аяз
Гыйләҗев

Күңелле
мәжлесең
күңелсез соңы

Аяз
Гыйләжев

Күңелле
мәжлеснең
күңелсез соңы

Хикәянең тексты 2012 елда басылган
Аяз Гыйләжевның 2 жилд «Сайланма әсәрләр»
китабыннан алынды. Сканлау, таныту, тик-
шереп укып чыгу һәм китап калыбына күчерү
«Армут» берләшмәсе
тарафыннан башкарылды.

Казан

30.12.2017

Безнең танышлык кызык кына башланды. Бер үткәндә, ул миңа баш орып китте. Атна-ун көн үтәр-үтмәстән, без инде кул бирешеп, хәл-әхвәл сорашып күрешә башладык. Ул көннәрдә мин аның фамилиясе Шакиржанов икәнлеген, безнең завод идарәсендә плановик булып эшли башлавын белә идем инде. Башта мин кай ягым белән аңа ошадым икән дип уйлый идем. Ләкин аның бик кыска вакыт эчендә завод идарәсендәгеләрнең барысы белән дә диярлек душлашып өлгерүен күргәч, мондый уемнан кире кайттым. Ул үзе дә безгә ошады. Жыештыручылар, йомышчылар аңа тәмам гашыйк булдылар.

— Бар икән кеше жанлы кеше, Ходаем, - ди Камәр апа.

— Бирсә дә биргән инде ачык чырайны, - ди Сәйфелмөлек абзый.

— Әйбәт кеше, - диләр бертавыштан безнең хезмәткәрләр.

Әллә ничек, бик тиз якын иттек без яңа хезмәткәрне. Була бит шундый кешеләр, бер-ике күрешүдә үк синең күңелеңне яулап алалар, якыннан белмәсәң дә, син аларга ихтирам саклайсың.

Беркөнне Шакиржановның директор белән сөйләшеп торуын күргәч, көнләшеп тә куйдым. Тиңдәше белән сөйләшә диярсең, йөзендә ялагайлыкның, түбәнсенүнең эзе дә юк. Әйтерсең лә директор белән күзгә-күз сөйләшеп тору аның өчен көндәлек гадәттәгә хәл. Кул биреп аерылыштылар, һич көтмәгәндә, ул туры минем янга килде.

— Бүген кичкә парлап миңа рәхим итегез. Яңа йорт-

ка күчтем, өй котлау туге уздырабыз. Ата-баба йоласы ич, - диде ул, ягымлы елмаеп.

Кичен карчык белән парлашып Шакиржановларга барып кердек. Күбесе безнең аппарат эшчеләре булып, кунаклар арасында берничә олы сымак кыяфәтле кеше дә бар иде. «Йөрешкән, аралашкан кешеләре ару гына икән», - дип уйлап куйдым.

Хатыны да бик ипле ханым булып чыкты. Гөлзәбирә атлы. Танышып киттек, әллә ничек бик тиз генә якынлык урнашты.

Урын миңа түрдән үк эләкмәде, чөнки начальство шактый жыелган иде. Ләкин хужаның ачык чырае, кунакчыллыгы безнең мәжлескә шундый ямь кертте, өстәлнең ишеккә таба башыннан урын алган кладовойчы Гыйльметдин түргә үк утырган баш инженер Гафуровтан үзен бер дә ким сизмәгәндер.

Ә яңа йорт хужалары — Шакиржанов белән Гөлзәбирә ханым утырмадылар да диярлек, кунакларны кыстый-кыстый, өстәл тирәсендә пар сандугачтай сайрашып кына тордылар.

Гыйльметдин исә хужаларга якын утырудан отты, ахрысы, сары майда кетердәп пешкән пәрәмәчләрне сыпырды гына. Пәрәмәчләре дә телгә салу белән эреп кенә китәләр шул.

Күңел хуш, сый-хөрмәт мул, бүлмә иркен, ни кирәк тагын? Житеш тора Шакиржанов! Балалары өчен ике бүлмә дә бар. Әйбәт кеше! Жыйнаулашып жыр суздык, биешип тә алдык.

Мәжлеснең иң кызган чагында, мөлдерәмә тулган бокалларны юмарт хужалар, хөрмәтле кунаклар исәнлегенә күтәрдек кенә дигәндә, коридорда звонок шалтырады. Киләсе кунаклар килеп беткәнгә күрәдер инде, хужалар бер-берсенә карашып алдылар, күрше бүлмәдән бер яшүсмер кыз чыгып ишеккә юнәлде. Гөлзәбирә ханым:

«Игътибар итмәгез, ашагыз-эчегез әле, кунаклар», - дип өзгәләнсә дә, бу нинди көтелмәгән кунак булыр икән дип, без ишек ягына караштыра башладык.

Яшүсмер, акрын гына атлап, залны әйләнөп керде. Аның йөзөнә бәрөп чыккан ниндидер бер ризасызлык катыш ачуны күрүгә, без, мәжлестәгеләр, беркадәр аптырабрак калдык. Ә ул исә, зал тулы халыкка аз гына да игътибар итмичә, Шакирҗанов янына килде дә, үрелөп, аның колагына нәрсәдер пышылдады. Хужаның йөзө кинәт кечерәеп китте, кашлары жыерылды. «Нәрсә булган?» - дип соравымны сизми дә калдым.

— Нәрсә булсын, - диде бала, минем якка ачулы карашын ташлап, - әбием килгән, ашарга берәр нәрсә бирмәссөзмө?..

Сүзен әйтеп бетерә алмады сабий. Шакирҗанов Гөлзәбирә ханымга ияк какты, зур гәүдәсә белән баланы бездән яшерөп, этөп чыгаргандай итөп, үзө белән бергә ишек ягына алып чыкты. Гөлзәбирә ханым тавышсыз гына алар артыннан ишекне япты. Борылып, безгә дөшәргә дип авызын ачканда гына, бүлмә уртасына баскан дүртбиш яшьлек томрап торган малайны күрөп туктап калды. Малай апасы артыннан күршө бүлмәдән чыккан иде. Кыз белән мавыгып, без аны бөтенләй абайламаганбыз. Менә ул, борынын тарта-тарта, бер әнисенә, бер әтисө чыгып киткән ишеккә карап, тын гына басып тора. Гөлзәбирә ханымның бөтен йөзөнә елмаю жәелдө:

— Йокламыйсыңмы әллә, улым? Бар индө, йокла, апаң да хәзөр керөр.

Малайның озын керфекләрө бер ачылып, бер ябылдылар, бите буйлап икө зур яшь бөртөгө тәгәрәдө.

— Әби килгән, әби! Әти тагын куып чыгара индө аны... Мин әбиемнө яратам, - дип, малай кычкырып елап жибәрдө.

Гөлзәбирә ханым малайның жиңеннән элөктерөп

алды да кочаклап үпте.

— Һай, нәнием, йокла инде, - дигән булып, малайны күрше бүлмәгә кертеп җибәрде. Үзе тагын да мөлаемрак кыяфәт белән безне ашарга кыстый башлады, сүз уңаеннан гына: — Бала-чага сүзенә игътибар итмәгез, - дип өстәп куйды.

Без булып үткән вакыйгаларга бәя бирә алмыйча аптырап калдык. Ләкин хуҗа бик тиз әйләнәп керде дә баягыдан да ачыграк чырай белән:

— Хафаланмагыз, кунаклар. Әнкәй генә икән. Монда, күршедә генә тора ул. Кунаклар гафу итсеннәр инде, ди. Мәҗлес барын белсә, борчымаган булыр иде ул, - диде дә, безне эчәргә өндәп, кулына бокал алды.

Ниндидер авыр һәм ямьсез тынлыкта калган мәҗлестә Шакирҗановның тавышы сәер яңгырады. Ул да, Гөлзәбирә ханым да никадәр генә кыстамасыннар, өстәл тулы нигъмәткә кул тидерүче булмады. Минем тамагыма аш үтми иде инде. Хәер, бер минем генә идеме икән?!

1956